zondag 8 november 2020, Stadskerk Nijmegen/OCP, Jan van Hooydonk

[openingslied: zzz 107, 'Vol van verwachting']

[votum en groet:]
Dit uur, dit huis, wij –
wij hier in de kerk of via de livestream met ons verbonden -:
+ in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest.

Ook vandaag belijden wij:

V. Onze hulp is in de Naam van de Eeuwige,
A. die hemel en aarde gemaakt heeft.
V. Gij, die trouw houdt tot in eeuwigheid,
A. vervul dit huis met uw aanwezigheid.
V. Genade zij u en vrede
van God, onze Vader,
van Jezus Messias, onze Heer,
in de kracht van de heilige Geest.
A. Amen.

[gebed:]
In een wereld vol van geweld, onrust en verwarring
bidden wij om Gods ontferming:

Gij die God zijt
Woord in ons midden
Stem die ons roept
Vuur dat ons verlangen wekt

maak ons
uw woord
uw stem
uw vuur
in deze verdeelde wereld

raak ons hart
bewoon ons
toon ons wat onze ziel verlangt
geef dat wij volharden
in uw vergezicht

schenk ons vertrouwen
dat wij kunnen volbrengen
al wat recht en goed is. Amen.

[1e lezing: Jesaja 48, 17-21] (Willibrordvertaling)
17 Zo spreekt de Heer, uw Verlosser, de Heilige van Israël: Ik ben de Heer, uw God. Ik onderricht u om te helpen, en leid u op de wegen die gij gaat. 18 Hadt gij maar geluisterd naar mijn geboden, dan was uw vrede als een rivier geweest, en uw welzijn als de golven der zee, 19 uw kinderen zouden als het zand geweest zijn en als de korrels ervan uw nakomelingen. Uw naam zal voor mijn ogen uitgewist noch vernietigd worden.
20 Trekt weg uit Babel, ontvlucht de Chaldeeën. Verkondigt met jubelende stem en laat het horen, draagt het uit tot in de verste hoeken der aarde, en zegt: De Heer heeft zijn dienstknecht Jakob verlost. 21 Hij voerde hen door dorre streken, en zij leden geen dorst; water liet Hij voor hen stromen uit een rots. Hij kloofde de rots en water gutste eruit.

[tussenzang: Lb 330, 'Woord dat ruimte schept']

[2e lezing: Matteüs 25, 14-30] (Willibrordvertaling)
14 Jezus sprak: Het is met het rijk der hemelen als met de man die bij zijn vertrek naar het buitenland zijn dienaars bij zich riep om hun zijn bezit toe te vertrouwen. 15 Aan de een gaf hij vijf talenten, aan de andere twee, aan een derde een, ieder naar zijn bekwaamheid. Daarna vertrok hij. 16 Die de vijf talenten gekregen had, ging er terstond mee werken en verdiende er vijf bij. 17 Zo verdiende ook degene die de twee gekregen had, er twee bij. 18 Maar die dat ene had gekregen, ging een gat in de grond graven en het geld van zijn heer verbergen. 19 Een hele tijd later kwam de heer van die dienaars terug en hield afrekening met hen. 20 Die vijf talenten gekregen had, trad naar voren en bood nog vijf talenten aan met de woorden: Heer, vijf talenten hebt gij mij toevertrouwd; ziehier, vijf talenten heb ik erbij verdiend. 21 Zijn meester sprak tot hem: Uitstekend, goede en trouwe dienaar, over weinig waart ge trouw, over veel zal ik u aanstellen. Ga binnen in de vreugde van uw heer.
22 Nu trad die van de twee talenten naar voren en zei: Heer, twee talenten hebt gij mij toevertrouwd; ziehier, twee talenten heb ik erbij verdiend. 23 Zijn meester sprak tot hem: Uitstekend, goede en trouwe dienaar, over weinig waart ge trouw, over veel zal ik u aanstellen. Ga binnen in de vreugde van uw heer. 24 Ten slotte trad ook die het ene talent had gekregen naar voren en zei: Heer, ik heb ervaren dat gij een hard mens zijt, die oogst waar gij niet gezaaid hebt en binnenhaalt waar gij niet hebt uitgestrooid. 25 Daarom was ik bang en ben uw talent in de grond gaan verbergen. Hier hebt ge uw eigendom terug. 26 Maar zijn meester gaf hem ten antwoord: Slechte en luie knecht, je wist dus dat ik oogst waar ik niet gezaaid heb en binnenhaal waar ik niet heb uitgestrooid? 27 Daarom had je mijn geld bij de bankiers moeten uitzetten, dan zou ik bij mijn komst mijn bezit met rente teruggekregen hebben. 28 Neemt hem dus dat talent af en geeft het aan wie de tien talenten heeft. 29 Want aan ieder die heeft, zal gegeven worden; maar wie niet heeft, hem

zal nog ontnomen worden zelfs wat hij heeft. 30 En werpt die onnutte knecht buiten in de duisternis; daar zal geween zijn en tandengeknars.

[overweging:]

Zusters en broeders,
“Trek weg uit Babel, ontvlucht de Chaldeeën!” Dat is, zo horen we vandaag in de eerste lezing, de opdracht die de profeet Jesaja aan zijn volk geeft. Trek weg uit je ballingschap, ontdoe je van bindingen die je gevangen en klein houden, ga op weg naar ‘het beloofde land’: die opdracht gold het joodse volk toen, die opdracht geldt natuurlijk ook ons vandaag – in ons persoonlijke leven en evenzeer als samenleving.
Je kunt je afvragen: is dat niet een onmogelijke opdracht? Is het ‘beloofde land’ dat ons wacht, niet een fata morgana, een schone illusie? Nee, zo zegt Jesaja, dat beloofde land is pertinent géén schone illusie, dat land is ons immers belóófd. Vrijheid, het goede leven voor allen, ze zijn ons beloofd door de Eeuwige. Gods belofte, Gods genade, gaan in de Bijbel aan de uittocht vooraf. Gods belofte, Gods genade gaan ook altijd aan ónze opdracht vooraf. Hoe duister en verward onze tijd ook mag lijken, als christenen mogen wij altijd hoop koesteren en weten dat onze opdracht te doen valt.
Wanneer wij uittrekken uit wat ons beknelt, is dat ons antwoord op de belofte van de Eeuwige. Wanneer wij uittrekken, belijden we dat er daadwerkelijk een weg is – een uitweg, een exodus - die onder Gods zorg staat en die naar vrede en een goed leven voor allen leidt. Ik realiseer me: dit zijn grote woorden. Geloof ik dit zélf eigenlijk wel? Ik geef toe: ik vraag dat mezelf soms af. Maar toch: met minder dan zulke grote woorden, met minder dan deze belofte, kan ik niet, en kunnen ook wij niet. Juist vanwege zulke grote woorden komen wij op deze plaats samen en overwegen wij weer de Schrift. Juist in een wereld waarin veel misstanden als ‘begrijpelijk’ worden vergoelijkt, hebben wij de grote, ‘onbegrijpelijke’ woorden uit de Schrift heel hard nodig.

Grote woorden worden ons door de Schrift toevertrouwd, de belofte van Gods Koninkrijk wordt ons toevertrouwd.
Het evangelie van vandaag spreekt in dit verband over ‘talenten’. In letterlijke zin gaat het dan om een geldsom die iemand wordt toevertrouwd. Iemand die vijf talenten ontvangt, weet zijn kapitaal te verdubbelen, zo vertelt de parabel ons. En iemand die twee talenten ontvangt, verdient er twee bij. Let op: het evangelie dat wij vandaag horen, kan in onze tijd heel gemakkelijk verkeerd verstaan worden. Onze samenleving is immers doortrokken van de gedachte dat succes op de maatschappelijke ladder – ‘je kapitaal verdubbelen’ - een kwestie van eigen verdienste is. En omgekeerd: dat wie daarin niet slagen, hun armoede te wijten hebben aan hun eigen gebrek aan inzet. Néé, ik geloof niet dat evangelie ons uitnodigt tot deze onbarmhartige interpretatie. Natuurlijk, een mens moet woekeren met zijn talenten, daarin heeft het evangelie gelijk, maar daarmee is niet bedoeld dat we moeten deelnemen aan de ratrace naar hoger en meer. Deze parabel gaat niet over onze inzet voor

eigen gewin, maar over onze inzet voor de toekomst die God belooft aan alle mensen. Het evangelie stelt vandaag aan ieder van ons de vraag: wat is jouw antwoord op Gods belofte?

“Het zal zijn als met een man die op reis ging, zijn dienaren bij zich riep en het geld dat hij bezat aan hen in beheer gaf. Aan de een gaf hij vijf talenten, aan een ander twee, en aan nog een ander één, ieder naar wat hij aankon”, zo vangt de parabel aan. De heer – laten we hem God noemen - geeft ons de talenten dus niet in bewaring, maar in beheer. Mensen zijn om zo te zeggen zaakwaarnemers van God. We worden geacht iets te doen met de schat die ons is toevertrouwd. Maar, let op, “ieder naar wat hij aankon”, zegt de parabel. Ieder dus naar zijn bekwaamheid, elk overeenkomstig zijn vermogen, niemand boven zijn of haar eigen krachten.
De persoon aan wie vijf talenten zijn toevertrouwd en ook degene aan wie er twee worden toevertrouwd, staan model voor de mensen die het goede nieuws van Gods Koninkrijk uitdragen en er nieuwe mensen bij winnen. Het evangelie prijst hen niet omdat ze in materiële zin rijk zijn geworden, maar omdat zij hun verantwoordelijkheid namen.
Het probleem met de man die zijn ene talent heeft begraven, is daarentegen dat hij zijn licht en het licht van het Evangelie onder de korenmaat zet en géén verantwoordelijkheid neemt. Het evangelie misprijst deze mens niet omdat hij arm blijft, maar omdat hij zichzelf te gering acht om antwoord te geven op Gods belofte. Het tragische gevolg voor zo iemand is dat hij uiteindelijk nog minder overhoudt dan hij ontvangen heeft. Of zelfs niets overhoudt.

Waarom eigenlijk acht iemand zich te gering om antwoord te geven op Gods belofte? Het evangelie suggereert dat zo’n opvatting kan voortkomen uit een verkeerd Godsbeeld. “Heer, ik wist van u dat u streng bent, dat u maait waar u niet hebt gezaaid en oogst waar u niet hebt geplant”, zo zegt de man van het ene talent, “en uit angst besloot ik uw talent te begraven.” Wie zó over God denkt, denkt te gering over God, over diens genade, diens belofte, diens liefde, en bijgevolg denkt zo iemand ook te min over zichzelf. Daarom gedraagt zo iemand zich alsof hij of geen deel heeft aan Gods belofte.
Waarom begraaft iemand zijn talent? Vanwege een te klein Godsbeeld en een te gering zelfbeeld. Maar wellicht ook omdat het spraakmakende deel van de samenleving hem zegt dat hij géén talenten heeft of haar wijsmaakt dat haar specifieke talenten minder waard zijn dan de talenten van de spraakmakers. Het is een suggestie - in onze dagen helaas wijdverbreid - die ten diepste onevangelisch is!
Ieder naar zijn of haar bekwaamheid, elk overeenkomstig zijn of haar vermogen, niemand boven zijn of haar krachten… maar állen zij wij uitgenodigd om onze talenten in te zetten. Ieders bijdrage telt, ieders bijdrage is welkom en noodzakelijk.
Toegepast op onze huidige situatie: het evangelie nodigt ons uit om niet angstig in onze schulp te kruipen en in een geestelijke lockdown te gaan maar om in daad en woord krachtig te getuigen van Gods belofte: toekomst voor alle mensen.

Moge dat ons gegeven worden. Amen.

[orgelimprovisatie]
[lied zzz 581: 'Dat woord is niet in steen geschreven']

[voorbeden:]
God,
Gij zegt het ons:
'uittocht is mogelijk'
Gij zegt het ons:
'dat Koninkrijk van Mij,
dat wordt écht wat'.
En soms zien wij een glimp daarvan waar worden
- misschien gisterenavond wel…
Wij moeten u dus wel geloven,
Wij moeten u wel vertrouwen.
Wij danken u voor uw belofte,
voor uw genade en uw trouw.

En daarom bidden wij u voor onze wereld,
voor verdeelde staten
dat zij weer verenigd mogen worden,
voor de slachtoffers van terreur en geweld
dat wonden geheeld mogen worden,
voor allen die geloven
dat zij een taal van verzoening mogen spreken.
Laat ons bidden:
Heer, onze God zo bidden wij U, verhoor ons

Voor wie ziek zijn bidden wij u,
dat mensen hen nabij zijn,
voor zorgverleners en bestuurders
dat hen uithoudingsvermogen geschonken wordt
en inzicht,
voor hen die lijden
onder maatregelen tegen de ziekte
dat er voor hen licht mag zijn
aan het einde van de tunnel.
Laat ons bidden:
Heer, onze God zo bidden wij U, verhoor ons

En voor onszelf bidden wij u,
dat niemand zich verheven acht
boven de ander,
dat wij nooit te gering denken over u,
dat niemand zichzelf te gering acht,
dat ieder van ons
overeenkomstig eigen bekwaamheid en vermogen
zijn en haar talenten inzet
voor de verkondiging van uw Koninkrijk.
Laat ons bidden:
Heer, onze God zo bidden wij U, verhoor ons

Voor wat nog onuitgesproken bleef,
voor wat leeft in het diepste van ons hart,
voor wat in ons alleen door u gekend is,
bidden wij nu in stilte:
……
Laat ons bidden:
Heer, onze God zo bidden wij U, verhoor ons

En wij verenigen ons nu
met het gebed van heel uw kerk,
met de woorden die Jezus zelf ons gegeven heeft:

Onze Vader in de hemel,
laat uw naam geheiligd worden,
laat uw koninkrijk komen
en uw wil gedaan worden
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons vandaag het brood
dat wij nodig hebben.
Vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij hebben vergeven
wie ons iets schuldig was.
En breng ons niet in beproeving,
maar red ons uit de greep van het kwaad.
Want aan u behoort het koningschap,
de macht en de majesteit
tot in eeuwigheid. Amen.

[vredeswens:]
Het Koninkrijk van God is een rijk van vrede. Vrede van mens tot mens, vrede voor heel de aarde. Ontvangen wij nu dit geschenk van God. De vrede van Christus zij met u en jullie allen! Vrede ook voor u en jullie allen die vanuit huis aan deze viering deelnemen. Geven we elkaar nu een teken van vrede. …

[lied Lb 689, 'Wat altijd is geweest']

[zegen:]
Het Brood konden wij nog niet delen,
toch is dit wat wij zijn:
allen kinderen van God,
samen lichaam van Christus,
bezield door dezelfde Geest.

Bidden wij dan nu om Gods zegen:

Moge God de Vader u zegenen,
moge God de Zoon u heel maken,
moge de Heilige Geest u verlichten
en u ogen geven om te zien,
oren om te horen,
en handen om Gods werk te doen,
voeten om te lopen,
en een mond om woorden van verlossing te
spreken,
en moge de engel van de vrede over u waken
en u ten slotte leiden door Gods genade
tot in het eeuwige licht.
Amen.

[orgel]

Jan van Hooydonk, jan.van.hooydonk@chello.nl
Deze viering is in haar geheel terug te zien op:
https://kerkdienstgemist.nl/stations/2236/events/recording/160482600002236